

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Назва освітнього компонента <i>Нормативний/вибірковий</i>	Управління конкурентоспроможністю підприємства вибірковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Економіка та бізнес
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2025-2026/ непарний
Науково-педагогічні працівники	
Профайл науково-педагогічних працівників	
Контактний тел.	
E-mail:	
Сторінка освітнього компонента на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б. Хмельницького	https://fim.mdpu.org.ua/vybirkovyi-osvitni-komponenty-zi-spetsialnosti-2/
Консультації	<i>Очні консультації:</i> згідно з графіком роботи кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

У механізмі ринкової взаємодії конкурентна стратегія підприємства виконує роль основної рушійної сили розширеного відтворювання та ефективної самоорганізації як на макро-, так і на мікрорівні. Створення ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємств є передумовою досягнення ними міцних конкурентних позицій.

Освітній компонент «Управління конкурентоспроможністю підприємства» формує у здобувачів вищої освіти теоретичні знання і практичні навички використання методів та інструментів управління бізнесом.

Контроль за видами діяльності здобувачів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем за тестами.

За результатами суми балів, набраних за два модуля, періодичні контрольні точки, виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою засвоєння освітнього компонента є з'ясування сутності та особливостей управління конкурентоспроможністю підприємства, специфіки аналізу його конкурентного і внутрішнього середовища, проблем і принципів обґрунтування конкурентної стратегії підприємства та критеріїв її оцінки і коригування.

Завданням ОК є оволодіння сучасними знаннями щодо умов діяльності підприємств в умовах ринкової економіки з використанням концепції управління конкурентоспроможністю підприємства та практичними навичками з її застосування з метою забезпечення ефективної діяльності суб'єкта господарювання, досягнення визначених цілей та економічної ефективності.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;
- здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;
- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин;
- здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;
- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;

– здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;

– здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

– знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки;

– розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;

– пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки;

– усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

– застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

– ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники⁴

– вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	30 год.	14 год.	76 год.

6. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати періодичні контрольні завдання.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА						
10	Тема 1. Сутність і значення конкуренції	Лекція (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-12	тестування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

16	Тема 3. Конкурентне середовище підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	тестування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
16	Тема 4. Конкурентні переваги	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК II. НАПРЯМКИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

16	Тема 5. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 6. Діагностика управління конкурентоспроможністю підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентоспроможністю підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

16	Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
----	--	---	------	--	---	--

7.2 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Назва теми	Зміст лекції
Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми	2.1. Сутність і визначення конкурентоспроможності 2.2. Зв'язок конкурентоспроможності з іншими категоріями теорії конкуренції
	2.3. Стратегічний потенціал як основа забезпечення
Тема 3. Конкурентне середовище підприємства	3.1. Сутність конкурентного середовища підприємства 3.2. Позичування підприємства у конкурентному середовищі 3.3. Сталість та розвиток підприємства як фактори ефективності в конкурентному середовищі
Тема 4. Конкурентні переваги	4.1. Сутність і види конкурентних переваг 4.3. Фактори впливу на конкурентні переваги 4.4. Формування нових конкурентних переваг підприємства
Тема 5. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	5.1. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства 5.2. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства 5.3. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання
Тема 6. Діагностика управління конкурентоспроможністю підприємства	6.1. Оцінка конкурентного середовища підприємства 6.2. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства 6.3. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства
Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентоспроможністю підприємства	7.1. Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища 7.2. Модель розвитку стратегічного потенціалу підприємства 7.3. Моделювання конкурентної боротьби інтегрованих структур бізнесу

Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства	8.1. Організація моніторингу конкурентного середовища підприємства 8.2. Формування системи стратегічного контролю підприємства 8.3. Механізм управління конкурентними ризиками 8.4. Моніторинг конкурентних переваг 8.5. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг
--	--

7.3 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 3. Конкурентне середовище підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 4. Конкурентні переваги	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 5. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 6. Діагностика управління конкурентоспроможністю підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентоспроможністю підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

№з/п	Назви теми
1	Сучасні теорії конкуренції.
2	Конкуренція як рушійна сила ринкової економіки.
3	Конкурентоспроможність та конкурентне середовище підприємства.
4	Конкурентні переваги підприємства.
5	Методи та технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства.
6	Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки.

7	Оцінювання конкурентоспроможності торговельної марки
8	Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства.
9	Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства: конкурентні стратегії.
10	Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА, ЯКА ПІДЛЯГ АЄ	РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ НА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ	M1	M2	РАЗОМ	
	Доповіді на семінарських заняттях	5	5	10	
	Виконання практичних вправ	5	5	10	
	Виконання тестових завдань	5	5	10	
	Разом	15	15	30	
	САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА				
	Підготовка презентацій і їх захист	10	-	10	
	Написання есе	10	-	10	
	Написання тез доповідей для участі у науково-практичних конференціях	-	10	10	
	Разом	20	10	30	
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (залік)		-	-	40	
Загальний бал ОК		-	-	100	

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	<p>5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, - 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня</p>
Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	<p>5 балів: 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня</p>

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 4 види самостійної роботи (згідно орієнтовного

переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Освітнім компонентом також передбачено проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + \text{НП})/2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів. Отриманий результат і буде показником загального балу (ЗБ).

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Педагогіка з навчальною практикою є письмовий екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзаменаційний білет включає 2 теоретичних питання (по 10 балів за відповідь на 1 питання) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	Відмінно	36-40
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	Добре	33-35
<p>Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	Добре	30-32
<p>Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.</p>	Задовільно	27-29
<p>Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.</p>	Задовільно	24-26

Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики, диференційований залік	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті

(відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів

навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ЕCTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти.

Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту на ЦОДТ, а також в месенджерах.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конкуреноспроможність підприємства: підручник / П. І. Юхименко та ін.; за заг. ред. А. С. Даниленка. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 320 с
2. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкуреноспроможність підприємства : навч. посіб. Львів, 2016. 484 с.
3. Сапрун Г. Г. Розробка моделі управління конкуреноспроможністю експортно-орієнтованих підприємств. «Молодий вчений», № 3 (43) березень, 201 р.: веб-сайт. URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/189.pdf>

Допоміжна

4. Управління конкуреноспроможністю підприємств: підручки/П'ятницька Г.Т. та ін.; за заг. ред. Г.Т. П'ятницької. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 700 с.
5. Управління конкуреноспроможністю підприємств у сучасних умовах: колективна монографія / за заг. ред. М.В. Шарко. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2016. 177 с.

Електронні ресурси та нормативні документи

6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Міністерство закордонних справ України URL: <https://mfa.gov.ua/>
8. Організація об'єднаних націй URL: <https://www.un.org/en>
9. Офіційний сайт Інститут євроатлантичного співробітництва URL: <http://ieac.org.ua>
10. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/>
11. United nations conference on trade and development URL: <https://unctad.org/>
12. World bank open data URL: <https://data.worldbank.org/>